

Saarde Vallavolikogu revisjonikomisjoni aseesimees Külli Karu vastulause 15.01.2026 umbusaldusavaldusele

I Sissejuhatus

Käesoleva vastulause koostajale esitatud umbusaldusavalduses väidetakse, et revisjonikomisjoni aseesimehena on Külli Karu rikkunud 08. jaanuaril 2026 revisjonikomisjoni tööplaani koostamise käigus korruptsioonivastases seaduses (KVS) ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses (KOKS) sätestatud toimingupiirangu nõudeid. Vastulause näitab, et umbusaldusavalduses esitatud väited ei tugine faktiliste asjaolude analüüsile ega õiguslike normide korrektsele tõlgendusele. Umbusaldusavalduses tuginetakse hüpoteetilisele riskistsenaariumile ja normide liialdatud tõlgendusele. Revisjonikomisjoni esimees on umbusalduse aluseks olevate asjaolude osas saanud selgitused ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (REM) kohalike omavalitsuste nõunikult ning Justiits- ja Digiministeeriumi (JDM) korruptsiooniennetuse poliitika tiimijuhilt ning ka nende antud selgitused ei vasta umbusaldusavalduses esitatud seisukohtadega.

Vähe sellest, et umbusaldusavalduses ei ole välja toodud tegelikult mitte ühtegi faktilist olukorda, mis oleks tinginud minu taandamise, ei olnud koalitsiooni liikmetel nii paljugi tahet, et revisjonikomisjoni poolt esitatud 2026. aasta tööplaani eelnõu istungil käsitleda, et nad oleksid saanud selgelt välja tuua, millise eelnõus esitatud ülesande osas ja kus täpselt asuvad need faktilised asjaolud, mille osas mul väidetav huvide konflikt seisneb. Umbusalduse avaldamise ettekäändel võeti eelnõu päevakorrast sootuks maha. Koalitsiooni liikmed on rääkinud muudatusettepanekutest, mis ühe voliniku poolt tööplaani eelnõule esitati. Juhin tähelepanu, et need olid siiski ainult voliniku ettepanekud, ja need jäävad ettepanekuteks, kuni nad ei sisaldu realselt kinnitatud tööplaanis. Samamoodi nagu need muudatusettepanekud olid ainult ettepanekud, oli ka revisjonikomisjoni poolt koostatud ja volikogusse saadetud tööplan ainult eelnõu, mille kinnitamise või mitte kinnitamise otsustab vallavolikogu mitte revisjonikomisjon. Ja seda tööplaani eelnõud ega ka muudatusettepanekuid isegi ei arutatud vallavolikogu istungil sisuliselt! Ma küsin, millele täpselt koalitsioon umbusaldust avaldab? Seda enam, et ministeeriumi selgitustest on näha, et ainuüksi tööplaani koostamisel osalemine ei ole huvide konflikti olukord ei minu ega Kadri-Aija jaoks.

Antud juhul on koalitsiooni liikmed omandanud selgeltnägemise võime ja tajunud, et “äkki kunagi võibolla kuskil mingil hetkel” tekib minul või Kadri-Aija Viigil huvide konflikt ja seepärast ei saa meid kindlasti komisjoni töös osalema lasta. See on sama hea, kui mõista suvaline inimene tänaval süüdi suvalises kuriteos, sest „ta kindlasti on kunagi mõelnud mingi süüteo sooritamisest“. Aga tegelikult tuleb lähtuda faktidest, mitte oletustest. Ka ministeeriumi selgitustest on näha, et huvide konfliktiks peab esinema konkreetne faktiline olukord, see ei ole mingi hüpoteetiline “äkki” situatsioon. Ja huvide konflikti olukorra vältimine minu või Kadri-Aija eest ei ole kellegi teise, vaid meie endi vastutus! Iga volinik peab teadma, millal tuleb ennast taandada ja see vajadus võib tekkida ükskõik kelle puhul, kes revisjonikomisjonis on, sh tegelikult ka revisjonikomisjoni kolmanda liikme, Simo Ollo puhul, sest mine sa tea, äkki on nt keegi tema lähedane saanud Saarde vallalt toetuse, soodustuse vms. Seega ei ole küsimus ainult minus või Kadri-Aija Viigis või selles, et kuna me oleme varasemalt valla juhtimises osalenud, siis oleme automaatselt huvide konflikti olukorras.

II Õiguslik raamistik ja taandamiskohustuse tegelikud tingimused

1. KVS § 11 ja KOKS § 17 lg 5 tõlgendus

Justiits- ja Digiministeeriumi korruptsiooniennetuse poliitika tiimi esindaja selgitas oma vastuskirjas, et revisjonikomisjoni liige võib osaleda üldise tööplaani koostamises ja kavandamises, kuni **ei otsustata konkreetseid kontrollitoiminguid, mis on ajaliselt ja sisuliselt otseselt seotud tema varasema ametitegevusega**. Taandamiskohustus tekib siis, kui:

- arutelu või otsus jõuab tasemele, kus hinnatakse konkreetseid otsuseid või tegevusi, mille eest liige ise varem vastutas;
- revisjoniülesanded on seotud isiku konkreetse vastutusala või tema poolt tehtud otsustega;
- kontrolli käigus kerkib konkreetne teema, mis seostub otseselt tema varasema ametikohaga.

Saarde valla põhimääruse § 16 lg 4 nõue „taanduda sellise toiminguga või otsuse ettevalmistamisest, arutamisest ja otsustamisest, mille suhtes talle laieneb toimingupiirang“, peab seega sisuliselt tähendama konkreetse, faktiliselt hinnatava ja ametivaldkonna tasandil määratletava toiminguga või otsuse riskistsenaariumi, **mitte hüpoteetilist olukorda, mis võib ilmneda tulevikus**.

2. Huvide konflikti ja selle „näivuse“ kriteeriumid

KVS § 11 sätetest ja korruptsioon.ee veebilehel toodud juhistest nähtub, et:

- **huvide konflikt** eeldab tegelikku situatsiooni, kus ametiisikuga seotud materiaalne huvi võib ametikohustusi otseselt mõjutada;
- **huvide konflikti näivus** viitab objektiivselt hinnatavale riskile, et ametiisik hindab enda varasemat tegevust või saab otsuses osaleda, mille tagajärjed puudutavad tema isiklikke huve.

Ainuüksi asjaolust, et umbusaldusavalduses mainitakse 2025. aasta tegevuste kontrolli, ei saa teha järeldust huvide konflikti olemasolu kohta. Seetõttu tuleb iga konkreetse kontrollitoiminguga puhul analüüsida, kas ülesande sisuks on **tegelikult hinnata Külli Karu enda tegevust või on tegemist üldise finantskontrolli ning vallavara kasutamise järelevalvega**. Majandusaasta aruande puhul on tegemist järelevalvega asutuse majandustegevuse üle ja sellega on peale revisjonikomisjoni seotud mitmed ekspertteadmistega isikud, sh sõltumatu audiitor. Revisjonikomisjonil on valla põhimääruse järgi, majandusaasta aruande arvamuse andmise roll, mitte auditi tegemise kohustus, auditi tegemise ülesanne on ekspertteadmistega sõltumatul audiitoril. Praeguses tööplaani koostamise etapis koalitsiooniliikmete poolt ette näha, et kindlasti tekib majandusaasta aruande puhul ette olukord, kus Külli Karu peab ennast taandama, on pelgalt hüpoteetiline.

III Umbusaldusavalduses toodu väidete ümberlükkamine

1. väide: Revisjonikomisjoni 2026. aasta tööplaani kujundamisel osalemine, tööplaani kinnitamine ja tööplaani sisulise elluviimise võimatus

Umbusaldusavalduses väidetakse, et kuna revisjonikomisjoni 2026. aasta tööplaani näeb ette 2025. aasta tegevuste kontrolli, mis puudutab tema enda [Küllil Karu] varasemat tegevust vallavalitsuse liikmena, mistõttu esineb huvide konflikt või vähemalt selle põhjendatud näivus ning tal on kohustus end taandada. Lisaks väidetakse, et „umbusaldus ei põhine võimalikul huvide konfliktil tulevikus, vaid asjaolul, et revisjonikomisjoni aseesimees osales 08. jaanuaril 2026 revisjonikomisjoni koosolekul tööplaani kujundamises ja kontrollide kavandamises, mis kinnitati kolme poolthäälega“.

Esiteks juhin tähelepanu sellele, et vastavalt Saarde valla põhimääruse § 23 lg-le 2 esitatakse revisjonikomisjoni tööplaani Saarde Vallavolikogule kinnitamiseks. Seega on täiesti ekslik ja vale väide, nagu oleks revisjonikomisjon tööplaani kinnitanud. Revisjonikomisjon tegi tööplaani eelnõu, mille otsustas edastada vallavolikogule, ja nagu tavapäraselt teistegi eelnõude puhul, on volikogul võimalus eelnõusid volikogu istungil kohapeal muuta. Järelikult on tööplaani tegelik kinnitaja vallavolikogu mitte revisjonikomisjon.

Väidet nagu ei oleks Külli Karu saanud tööplaani koostamisel osaleda, ei toeta ka JDM-ist saadud selgitused. Selgituse kohaselt on erisus **üldise tööplaani koostamise ja konkreetsete kontrollitoimingute otsustamise vahel**. Üldjuhul võib revisjonikomisjoni liige osaleda üldise tööplaani kujundamisel, kuni ei määrata kindlaks konkreetseid kontrolle, mis puudutaksid tema enda vastutusvaldkonda.

Revisjonikomisjoni 08.01.2026 koosolekul eelnõuna valminud tööplaani ei sisalda üksikasjalikke, isikustatud kontrollülesandeid, mille puhul määratakse ette, et just Külli Karu peab kontrollima tema enda tegevust. Tööplaani käsitleb valdkondade üldtasandi kontrolli, nagu seda on 2025. aasta konsolideerimisgrupi majandusaasta aruandele arvamuse andmine Saarde valla põhimääruse § 23 lg 3 kohaselt ning hallatavate asutuste sularaha laekumiste ja käitlemise üldisi riske. Ei vallavanemana ega abivallavanemana ei vastutanud ma hallatavate asutuste sularaha käitlemise eest.

Sellist üldise tasandi kavandamist ei saa seaduslikus mõttes samastada enda varasema ametitegevuse sisulise hindamisega. Taandamiskohustus oleks tekkinud alles siis, kui revisjoniülesanded oleksid olnud määratud konkreetsetelt ja seotud otseselt Külli Karu vastutusalaga või tehtud otsustega. Nt majandusaasta aruande puhul tuleb JDMi selgituste kohaselt hinnata taandamise vajadust siis, kui nt majandusaasta aruande arutamisel **kerkib konkreetne teema või puudus, mis seostub otseselt isiku varasema ametikohaga ja tema vastutusalaga**. Tööplaani koostamise ajal, ja ka täna, puudub minul igasugune teadmine, mis võiks minu sellist taandamise vajadust tingida.

Mis puutub tööplaani sisulise elluviimise väidetavasse võimatusse, siis revisjonikomisjoni poolt eelnõuna vallavolikogule esitatud tööplaanis puudusid ülesanded, mida ei oleks saanud sisuliselt ellu viia. Küsitavad on koalitsiooniliikme poolt tööplaani eelnõule esitatud muudatusettepanekud, mille osas tekib paratamatult küsimus, kas üritati luua olukord, kus revisjonikomisjoni liige oleks justkui pidanud enda tegevust kontrollima hakkama. Võttes arvesse praegu käsitletavat umbusaldusavaldust jääb paraku mulje, et esitatud

muudatusettepanekud ei olnud juhuslikud ja taotlesid teadlikult revisjonikomisjoni liikme vajadust ennast taandada.

2. väide: Automaatne ja üheaegne kahe liikme taandumine

Umbusaldusavalduses väidetakse, et kolmeliikmelises revisjonikomisjonis on kaks liiget, kes olid 2025. aastal Saarde valla juhtorgani liikmed ja kes on kohustatud samaaegselt end taandama tööplaanis kavandatud ülesannete täitmiselt. Sellest tulenevalt jääb komisjoni koosseisu vaid üks liige, mistõttu ei ole tagatud otsuste kollegiaalne erapooletu vastuvõtmine.

See väide eeldab, et taandamiskohustus on juba nüüd teadaolev ja paratamatu iga 2025. aastaga seotud tegevuse osas. Tegelikult on taandamiskohustus **juhtumipõhine ja tuleb vaadata iga ülesande või ülesande täitmisel ettejuhtuva probleemi puhul eraldi**:

1. Ainuüksi asjaolu, et inimene oli varem vallajuht, ei tähenda, et ta peab end taandama iga 2025. aastaga seotud otsusest. Justiits- ja Digiministeeriumi selgitus rõhutab, et tuleb hinnata iga konkreetset juhtumit eraldi, arvestades ka KVS § 11 lg-s 3 sätestatud erandeid.
2. Konkreetse kontrolli käigus võib ühe liikme taandamiskohustus kehtida, samas kui teine liige osaleb. Seega ei ole taandamiskohustus alati üheaegne vastupidiselt umbusaldusavalduses väidetule. Näiteks sularaha laekumiste ja käitlemise kontroll võib puudutada vaid ühte endist vallajuhti, kes selle valdkonna eest vastutas. Mina ja Kadri-Aija Viik ei ole täitnud samaaegselt selliseid ülesandeid, mis tingiksid meie mõlema puhul sama teema või probleemi arutamisest samaaegse taandamise.
3. KOKS § 48 lg 1 nõue revisjonikomisjoni kolme liikme kohta kehtib komisjoni koosseisule. Konkreetse otsuse tegemisel ei ole otsustamisel osalevate liikmete arv määrav, vaid oluline on, et otsusele pääseks ammendav analüüs. Umbusaldusavalduses tõlgendatakse kohustust liiga laialt, nagu muutuks iga üksiku analüüsi puhul, mille käigus osa liikmeid end taandama peab, komisjon teovõimetuks.

IV Umbusaldus kui poliitiline otsus

Umbusaldus on oma olemuselt **volikogu poliitiline otsus**, mille põhjus võib olla üldine ja mille kohtulik kontroll on piiratud. Siiski on oluline, et umbusaldusele lisatavad õiguslikud etteheited **peavad olema kooskõlas kehtiva õiguse ja pädevate asutuste tõlgendustega**.

Käesolevalt juhul on umbusaldusavalduses toodud mitmeid õigusliku iseloomuga väiteid, mis:

1. ei vasta ministeeriumite antud selgitustele või veebilehel korruptsioon.ee esitatud juhistele;
2. liialdavad KVS §-s 11 ja KOKS §-s 16 lg-es 4 sätestatud nõuete tõlgendamisega, eirates seadustes ja juhistes toodud erandeid;
3. tuginevad hüpoteetilistele ja tulevikule suunatud oletustele, mitte tõendatud faktilisele rikkumisele.

V Järeldused

1. **Üldise tööplaani koostamisel osalemine ei ole automaatne taandamiskohustuse olukord**, sest tegelik taandamiskohustus tekib konkreetse, faktiliselt hinnatava kontrolli tasandil.
2. **Umbusaldusavalduses väidetud huvide konflikti olukord on hüpoteetiline, mitte faktiliselt realiseerunud**, sest revisjonikomisjoni 08.01.2026 koosolekul otsustati tööplaani ilma konkreetsete, Külli Karu enda tegevust hindavate ülesanneteta. Lisaks ei kinnita tööplaani mitte revisjonikomisjon, vaid Saarde Vallavolikogu.
3. **Komisjon ei ole teovõimetu**, sest taandamiskohustus ei ole automaatne, kõiki liikmeid samaaegselt puudutav ega tingimata realiseeruv.
4. **Umbusaldusavalduse õiguslikud etteheited ei vasta JDMi ja kehtiva õiguse tõlgendusele** ning tuginevad valedele normide tõlgendustele.
5. **Umbusaldusavalduses esitatu on spekulatsioon, mitte faktilistele rikkumistele tuginev**, kuna:
 - puuduvad konkreetsed, tõendatud rikkumised;
 - eiratakse taandamiskohustuse juhtumipõhisust;
 - liialdatakse normatiivse tasandi nõudeid ja eiratakse seaduses sätestatud erandeid;
 - tuginetakse võimalikele tulevikustsenaariumitele, mitte tegelikele faktidele.

Seetõttu olen seisukohal, et umbusaldusavaldus on esitatud alusetult ja avalduses ei ole toodud ühtegi tegelikku faktilist olukorda, mis umbusalduse avaldamist võiks tingida.

(allkirjastatud digitaalselt)
Külli Karu